

in resurrectione nova forma indui debet, oportet iam nunc hanc formam lucidam corpori resurgenti procurare. Hoc autem esse, nempe forma gloriosa, non obtinebitur, nisi ab iis, quos praedestinavit conformes fieri imaginis Filii sui. Unde oporteat conformari nunc Iesu, qui reformabit corpus humilitatis nostrae configuratum corpori claritatis suae. Qualis autem debeat esse haec conformatio audi a Luca: « quoniam oportet per multas tribulationes nos intrare in regnum Dei » (1): non enim coronabitur nisi qui, ad similitudinem Christi, legitime certaverit. Sequere ergo Christum patientem, ut comiteris resurgentem: imitare se abnegantem, ut laudes triumphantem; plange hic occisum ut canas vivum in Paradiso.

Affectus. Quam amara est mors negantibus, vel repellentibus te, o dulcissime Iesu! Sed quam dulcis diligentibus!

Illis est damnationis aeternae certissima ianua: His vero vitae immortalis tutissima via. Hanc coelestem vitam quaerere, et resurrectionem tuae conformem consequi doce me. Ad eam per viam rectam procedere, compelle me. Ad eam obtinendam adiuva me. Voca tot mortuos et somnolentos. Ad vitam gratiae revoca omnes, ut ad vitam gloriosam tecum resurgant.

Deprecatio. Deus, qui pro nobis Filium tuum crucis patibulum subire voluisti, ut inimici a nobis expelleres potestatem, concede nobis famulis tuis, ut resurrectionis gratiam consequamur. (Ex Missali Rom.).

(1) *Act. Apost.* XIV, 21.

CONCIO XXXVII.

THEMA: Ipse est pax nostra.

(Ad Ephes. II, 14).

IDEA CONCIONIS

PROP. In Corde Iesu gaudendum, quia est pax nostra.

DIVISIO. I. Est pax populorum, unitate religionis; II. Est pax civitatis seu societatis hierarchiarum, unione affectuum; III. Est pax individui, tranquillitate interioris ordinis.

PARS I. Nam: a) Iudaeos et Gentiles congregavit in unum; b) Gentiles ad invicem congregavit; c) Omnes Sibi congregavit.

PARS II. a) Recognitione auctoritatis; b) Amore fraternitatis; c) Opere charitatis.

PARS III. a) Subiectione appetitus ad rationem; b) Rationis ad Deum.

Exordium. Duodecim enumerantur ab Apostolo fructus Spiritus Sancti, inter quos tertius est pax: « Fructus autem Spiritus est, charitas, gaudium, pax, patientia, benignitas, bonitas, longanimitas, mansuetudo, fides, modestia, continentia, castitas » (1).

Quorum quidem nomen genericum fructus a corporalibus est assumptum; dicitur enim in corporalibus fructus id quod ex planta producitur, cum ad perfectionem pervenerit, et quamdam in se suavitatem habet, ut dicit D. Thomas (2). Homo autem potest dupliciter actionem producere. Uno modo secundum propriam virtutem; et tunc actio ista est fructus

(1) *Galat.* V, 22.

(2) *P. I^a II^{ae}*, q. LXX, a. 1.

naturalis. Alio modo per virtutem altiolem Spiritus Sancti; et tunc actio dicitur: fructus Spiritus Sancti. De pace ergo loqui possumus utpote de fructu cuiusdam seminis divini; et non in sensu, quo ab homine producitur, auxilio Spiritus Sancti, sed in sensu adhuc altiori et strictiori, in quantum, scilicet, haec pax est Christus, qui est vere fructus Spiritus Sancti; tum quia propter dilectionem, Verbum carnem assumpsit, tum quia humana natura in Christo fuit virtute Spiritus Sancti formata.

His ergo praemissis, en a me dilucidanda

Propositio. *In Corde Iesu gaudendum, quia est pax nostra.*

Non intelligendum est Cor Iesu esse pacem nostram obiective, seu materialiter, sed potius causaliter; quasi dicam, quia est causa pacis nostrae. Super illud: « Ipse est pax nostra qui fecit utraque unum » (1) scribit D. Thomas: « Est emphatica locutio ad maiorem rei expressionem. Quasi dicat: bene dico quod facti estis prope; sed hoc factum est per Christum, quia ipse est pax nostra, idest causa pacis nostrae. Unde dicebat: « pacem meam do vobis » (2). Hic autem modus loquendi fieri consuevit quando totum, quod est in effectu, dependet ex causa, sicut cum dicimus de Deo, quod ipse est salus nostra, quia quidquid salutis est in nobis causatur a Deo. Quia ergo quidquid pacis est in nobis causatur a Christo, et per consequens quidquid appropinquationis, quia homo quando pacificatus est cum alio secure potest ambulare seu appropinquare ad ipsum, ideo dicit quod est pax nostra. Unde in eius nativitate angeli annuntiaverunt pacem: « gloria in altissimis Deo, et in terram pax » (3). Ipso Christo in corpore existente, mundus maximam pacem habuit, qualem ante non habuerat: « Orietur in diebus eius iustitia et abundantia pacis » (4). Ipse etiam resurgens pacem annuntiavit:

(1) *Ad Ephes.* c. II, v. 14.

(2) *IOANN.* XIV, 27.

(3) *LUC.* II, 14.

(4) *Psalm.* LXXI, 7.

« Pax vobis » (1). His ergo notatis, ad rectum propositionis sensum, dico quod Cor Iesu

Divisio. I. *Est pax populorum unitate religionis;* II. *Est pax civitatis, seu societatis hierarchiarum, unione affectus;* III. *Est pax individui tranquillitate interioris ordinis.*

PARS I. — COR IESU EST PAX POPULORUM
UNITATE RELIGIONIS.

Quia pax, sicut gaudium, est effectus charitatis, cum tamen differant in hoc quod « gaudium dicit charitatis fruitionem, et pax charitatis perfectionem » (2) importat tranquillitatem quamdam procedentem, tum a concordia singulorum hominum inter se, tum omnium cum Deo. Unde tanto maior erit pax quanto in uno omnes conveniant. Nunc autem Christus omnes populos congregavit in unum, secundum illud: « alias oves habeo, quae non sunt ex hoc ovili, et illas oportet me adducere, et vocem meam audient, et fiet unum ovile et unus pastor » (3). Et inde patet quod sit pax populorum.

a) Nam primo Iudaeos et Gentiles, congregavit in unum: « Universam terram ego congregavi » (4). Ex tempore enim, quo Deus elegerat Abraham ut populum sibi efformaret haeredem promissionum, Israel erat velut segregatus a populis nationum, ad quos accedere prohibitum fuit Iudaeis: « in viam gentium ne abieritis » (5). Sed Christus, qui venerat per sanguinem suum omnia pacificaturus, « fecit utraque unum, et medium parietem maceriae solvens » (6): quia scilicet populum Iudaeorum colentium verum Deum et Gentilium ab

(1) *LUC.* XXIV, 36.

(2) *D. THOM. in Expos. ad Galat.* V, 22.

(3) *IOANN.* X, 16.

(4) *ISAI.* X, 14.

(5) *MATTH.* X, 5.

(6) *Ad Ephes.* II, 14.

huiusmodi Dei cultura abhorrentium coniunxit in unum: « Rex unus erit omnibus imperans » (1).

Et hoc fecit, medium parietem maceriae solvens, idest, per remotionem eius quod dividebat. Quod autem dividebat iuxta D. Thomam, « potest dici lex vetus, secundum carnales observantias, in qua Iudaei conclusi custodiebantur, ut dicitur ad Galatas: « sub lege custodiebamur, conclusi in eam fidem, quae revelanda erat » (2). « Ipse stat post parietem nostrum » (3) quia videlicet Christus per veterem legem figurabatur. Christus autem hunc parietem removit: « et ita cum nullum remaneret interstitium, factus est populus unus Iudaeorum et Gentilium. Et hoc est quod dicit: fecit utraque unum, hoc modo solvens medium parietem » (4).

Parietem maceriae, non muri. Nam paries maceriae nec est caemento conglutinatus, nec ad multum tempus duraturus; unde, iuxta Angelicum, hic paries maceriae erat lex vetus propter duo. Primo quia non conglutinabatur charitate, quae est quasi caementum conglutinans singulos sibi invicem, et omnes simul Christo. Secundo quia lex vetus non fuit data ut perpetuo duraret, sed usque ad tempus praefinitum (5).

b) Deinde quia non solum Iudaeos et Gentiles inter se, sed et populos nationum ad invicem prope se congregavit in unum, ut legitur: « congregabit ad se omnes gentes, et coercerit ad se omnes populos » (6). Et hoc fecit unitate religionis, scilicet vinculum tradendo, quo omnes unirentur. Religio enim potest intelligi a religando dicta; unde Augustinus dicit: « religet nos religio uni omnipotenti Deo » (7). « Sive ergo religio dicatur a frequenti relectione, sive ex iterata electione eius, quod negligenter amissum est, sive a re-

(1) EZECH. XXXVII, 22.

(2) III, 23.

(3) *Cant. Cant.* II, 9.

(4) *Exposit. ad Ephes.* II, 14.

(5) *Loc. cit.*

(6) HABAC. II, 5.

(7) *Lib. de vera relig. prop. fin.*

ligatione, religio proprie importat ordinem ad Deum; ipse enim est cui principaliter alligari debemus tamquam indeficienti principio, ad quem etiam nostra electio assidue dirigi debet, sicut in ultimum finem; quem etiam negligentes peccando amittimus, et credendo, et fidem operibus praestando recuperare debemus » (1).

Sicut ergo unum est obiectum et unus finis religionis omnibus, ita unus spiritus omnium, ut dixit Apostolus: « solliciti servare unitatem spiritus in vinculo pacis; unum corpus et unus spiritus, sicut vocati estis in una spe vocationis vestrae » (2). Et per hunc spiritum, populos omnes Iesus congregavit in unum, seu pacificavit, nam exponendo verba allata D. Pauli dicit S. Thomas: « Modus autem servandae unitatis est in vinculo pacis; charitas enim est coniunctio animorum. Nulla autem rerum materialium coniunctio stare potest, nisi ligetur aliquo vinculo; eodem modo nec coniunctio animorum per charitatem stare potest, nisi ligetur. Huiusmodi autem verum ligamen est pax, quae est secundum Augustinum, tranquillitas ordinis; quando, scilicet, unusquisque habet quod suum est... Nunc autem, quia in homine est duplex unitas, una scilicet membrorum ad invicem simul ordinatorum, alia corporis et animae tertium constituentium, Apostolus autem loquitur de unitate Ecclesiae ad modum unitatis, quae est in homine, ideo subiungit: « unum corpus »; quasi dicat: ligemini vinculo pacis, ut sitis unum corpus, quantum ad primam unitatem: ut, scilicet, omnes fideles sint ordinati ad invicem, sicut membra unum corpus constituentia. Et « unus spiritus », quantum ad secundum; ut videlicet unum habeatis spirituales consensum per unitatem fidei et charitatis. Vel unum corpus quoad proximum; et unus spiritus quoad Deum ».

c) Est tandem pax populorum, subiectione omnium Sibi. Pax enim, secundum Augustinum « est tranquillitas ordinis » (3).

(1) *Summ. Theol.* part. II^a II^{ae}, q. LXXXI, a. 1 corp.

(2) *Ad Ephes.* IV, 3 et 4.

(3) *Lib. IX De Civit. Dei*, c. XIII.

Ordo autem includit in se, aliquem modum prioris et posterioris (1). Unde quod ut pax servetur, oportet quod inferior priori subdatur, seu ut unaquaeque res modum suum et locum servet secundum propriam naturam et finem; et tunc pax ex iustitia causatur subtrahendo occasiones litigiorum et tumultuum, qui debito ordini opponuntur; nam iustum est ut unicuique ius suum reddatur. Ideo D. Thomas, exponens conceptum pacis, dicit quod pax non includit tantum ideam ordinis, sed et tranquillitatis per remotionem, seu repressionem cuiuscumque pacem vulnerantis. « Tunc aliqua dicuntur pacem habere, quando eorum ordo inturbatus manet » (2). Et alibi: « Pax est opus iustitiae indirecte, in quantum, scilicet, removet prohibens » (3).

Pax ergo erit in populis quando Deo creatori et domino penitus subiiciantur; et rectores populorum et legiferi auctoritatem suam auctoritati divinae subiectam agnoscant: nam « omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit: non est enim potestas nisi a Deo: quae autem sunt, a Deo ordinatae sunt. Itaque qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit. Qui autem resistunt, sibi ipsis damnationem acquirunt » (4).

PARS II. — EST PAX CIVITATIS,
SEU SOCIETATIS HIERARCHIARUM.

Secundo. Cor Iesu est pax nostra, in quantum est pax civitatis, seu causa pacis inter hierarchias societatis, propter unionem affectus; et hoc tripliciter:

a) Primo recognitione auctoritatis. Pax, ut diximus, est tranquillitas ordinis. Ordo autem postulat ut in civitate et familia unusquisque locum occupet secundum naturam et

(1) *Summ. Theol.* part. II^a II^{ae}, q. XXVI, a. 1.

(2) *In Ioann.* I, 7.

(3) *Summ. Theol.* part. II^a II^{ae}, q. XXIX, a. 3 ad tertium.

(4) *Ad Rom.* XIII, 1, 2.

conditionem et finem suum; cum enim aliquid removetur a loco sibi proprio et connaturali, confusio generatur, ut patet in ossibus luxatis, quae acerbissima tormenta in toto individuo generant. In civitate enim impossibile est unum dari omnibus locum; sicut enim in angelis, etsi omnes sint naturae spiritalis, superiores Deus posuit inferiores illuminare, eos constituens intra diversas hierarchias et ordines et gradus, ita homines et bestiae propriis differentiis dignoscuntur, etsi utraque in una eademque ratione generis, vel speciei convenient. Hinc varietas, et totius naturae creatae visibilis ordo et pulchritudo mirabilis, quae enim a Deo sunt, ordinatae sunt. Hinc est quod differentiae secundum gradum dignitatis sint inter homines observandae; tum quia in caeteris generibus, et speciebus inveniuntur, tum quia accidentales sunt et nullo modo dignitatem individui humani minuunt, tum quia non omnes individui conditiones mere accidentales intra speciem ad omnes status habent; tum denique ne confusio oriretur, sed e contra ordo servetur, et hinc oriatur pax civitatis.

Christus autem hunc ordinem servari docuit, ut apertissime testantur praecepta de subiectione potestatibus sublimioribus, de obedientia parentibus, de fidelitate dominis carnalibus.

b) Secundo, amore fraternitatis. Sicut unus est Pater omnium « unus est pater vester, qui est in coelis » (1), et creatione et adoptione; ita omnes sumus fratres in Christo: « omnes autem vos fratres estis » (2); unde vocatur « Primogenitus in multis fratribus » (3); omnes enim sumus Christi fratres, tum quia similitudinem gratiae communicavit, tum quia similitudinem nostrae naturae assumpsit, ut exponit Angelicus. Et propter hoc vehementer desiderat ut nos invicem diligamus: « Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem sicut dilexi vos, ut et vos invicem diligatis » (4).

(1) *MATTH.* XXIII, 9.

(2) *MATTH.* XXIII, 8.

(3) *Ad Rom.* VIII, 29.

(4) *IOANN.* XIII, 34.

Hic autem amor producit, aut parit pacem, quae, ut diximus supra, subsistere nequit absque charitate: et idcirco promittitur adimplentibus mandatum de dilectione: « pax multa diligentibus legem tuam » (1).

Et quia omnibus indiscriminatim imponitur praeceptum de dilectione fraterna; ideo, sicut dux et legifer noster docet inferiores superioribus subesse, ut pax et ordo servetur « servi, obedite dominis carnalibus cum timore et tremore in simplicitate cordis vestri, sicut Christo, non ad oculum servientes, quasi hominibus placentes, sed ut servi Christi, facientes voluntatem Dei ex animo, cum bona voluntate servientes sicut Domino, et non hominibus » (2); ita dominis hanc dilectionem imponit per Apostolum: « Et vos, domini, eadem facite illis, remittentes minas; scientes quia et illorum et vester Dominus est in coelis; et personarum acceptio non est apud Eum » (3). « Domini, quod iustum est et aequum servis praestate, scientes quod et vos Dominum habetis in coelo » (4). Et ita enixe hanc dilectionem dominis imponit ubi ait: « si quis suorum, et maxime domesticorum curam non habet, fidem negavit, et est infideli deterior » (5).

c) Tertio, opera charitatis. Est Cor Iesu causa pacis civitatis per opera charitatis, quae enixe commendat. Pax enim est effectus charitatis, iuxta D. Thomam, « quia secundum propriam rationem charitas pacem causat; est enim amor vis unitiva, ut Dionysius dicit: pax autem est unio appetivarum inclinationum » (6). Quanto ergo validior fuerit charitas, tanto validior et firmior erit pax. Nunc, opera charitatis Christus commendat per Ioannem dicens: « Qui habuerit substantiam huius mundi, et viderit fratrem suum necessitatem habere, et clauerit viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei

(1) *Psalm.* CXVIII, 165.

(2) *Ephes.* VI, 5 et seq.

(3) *Ephes.* VI, 9.

(4) *Coloss.* IV, 1.

(5) *I Timoth.* V, 8.

(6) Part. II^a-II^{ae}, q. XXIX, a. 3 ad tertium.

manet in eo? Filioli mei, non diligamus verbo, neque lingua, sed opere, et veritate » (1).

Tota lex in uno sermone completur: diliges Deum..., et proximum tuum sicut teipsum; quo perfecto, oritur vera pax. Si autem non spiritu dilectionis, sed potius spiritu carnis ducitur homo, tunc manifesta sunt opera carnis, scilicet inimitiae, contentiones, aemulationes, irae, rixae, dissensiones, sectae, invidiae, aliaque ab Apostolo numeratae (2).

PARS III.

Deinde Cor Iesu est pax individui tranquillitate interioris ordinis.

Dicit Augustinus: « omnia pacem appetunt » (3); non autem omnes pacem veram; ideoque: « pax, pax, et non erat pax » (4). Est enim quaedam pax apparens et falsa, quae ab ordine devia non tranquillitatem, sed spiritus moerorem, aerumnas, et cordis contritionem generat. Hi sunt qui desideria carnis adversus spiritum concupiscentis et motus mentis contra Deum assurgere contententis, sequuntur, et alunt. Pax individui vera in alio sita est; nam quia pax est tranquillitas ordinis, ubi est specialis ordo, ibi datur specialis pax. Cum autem sit in homine duplex ordo intrinsecus, scilicet subiectionis appetitus ad rationem et rationis ad Deum, et hunc duplicem ordinem Christus doceat servare, et efficiat ut servetur, en quare est causa pacis individui.

a) Et primo homo habet ordinem intrinsecum iubentem voluntatem intellectui et appetitum sensitivum voluntati et rationi subiici. Quod appetitus sensitivus debeat rationi et voluntati subesse postulat ipsa animae natura, quae, velut

(1) I IOANN. III, 17.

(2) *Galat.* V, 20.

(3) Lib. XIX *De Civ. Dei*, c. XII.

(4) IEREM. VI, 14.

spiritualis, in corpus nata est imperium exercere; ideoque: « sub te erit appetitus eius, et tu dominaberis illius » (1). Qui vero contra se gerunt, sicut equus et mulus agunt, quibus non est intellectus » (2).

Quod autem dominantes inordinato appetitui pacem intrinsecam habeant, ait David: « pax multa diligentibus legem tuam » (3); tunc namque anima est velut fortis armatus custodiens atrium, cui in pace sunt omnia, quae possidet. Quemque ordinem ipse Iesus per gratiam suam servare adiuvat, sicut D. Paulo contigit: « sufficit tibi gratia mea; nam virtus in infirmitate perficitur » (4).

b) Deinde aliud genus pacis individui consistit in subiectione rationis ad Deum; nam ordo postulat hanc mentis subiectionem auctori supremo: « subditus esto Domino » (5); a qua nemo liberatur, dicente Apostolo: « subditus fiat omnis mundus Deo » (6).

« Quae subiectio in duobus consistit. Primo in reprimendo eorum iactantiam, qua se iustos arbitrantur secundum illud a pharisaeo dictum, ieiunio bis in sabbato: et quantum ad hoc dicit Apostolus, ut omne os obstruatur; quia, scilicet, ille sibi iustitiam praesumptuose adscribebat. Secundo in recognitione culpa, confitendo eam Deo sicut infirmus medico. Unde subdit Apostolus: « Et subditus fiat omnis mundus Deo » (7).

Quod autem haec subiectio pacem generet, patet ex hoc quod in hoc stat verus ordo, in quo consistit pax. Quod vero hunc ordinem Christus servare doceat et adiuvet, ex toto Evangelii decursu probatur. Unde patet quod ipse sit vera pax individui.

(1) *Gen.* IV, 7.

(2) *Psal.* XXXI, 9.

(3) *CXVIII*, 165.

(4) *II Corinth.* XII, 9.

(5) *Psal.* XXXVI, 7.

(6) *Ad Rom.* III, 19.

(7) *Expos.* D. THOM., in hunc loc.

Consequentia. Ergo in Corde Iesu gaudendum, quod tam aestimabile donum pacis e coelo tulit, qua Deum et homines ad invicem fraterna charitate coniungeret. In eo dico gaudendum, quia gaudium procedit ex amore propter presentiam boni amati; et hoc bonum quod praesens habemus et intimum, est Cor Iesu, quod inter Deum et homines pacem coaptat et firmat et nos ad invicem eandem servare contendit. Detestemur divisiones, fugiamus a sectis, et quaeramus, amenus, amplectamur et servare studeamus pacem; qua in presenti, vita Paradisus est: qua absente, Infernus.

Affectus. O Cor Iesu, Deus amator pacis! Quam bonum et quam iucundum habitare fratres in unum! Da populo tuo pacem tuam sanctam, placentem, dulcem, coelestem. O princeps pacis! adveniat regnum tuum in universum mundum, ut omnes te agnoscant et colant. O Pastor animarum! fac ut fiat unum ovile, Te rectore, Te duce! Infunde tuam pacem cordibus nostris, ut numquam turbentur, sed in amore et gaudio tui magis magisque firmentur.

Deprecatio. Deus, a quo sancta desideria, recta consilia et iusta sunt opera, da servis tuis illam, quam mundus dare non potest, pacem, ut corda nostra mandatis tuis dedita et, hostium sublata formidine, tempora sint tua protectione tranquilla.

